

Principy a pravidla územního plánování v pojmech

Seznam pojmů obsahuje výklad vybraných pojmů užitých v internetové publikaci Principy a pravidla územního plánování. Pojmy kapitol vztahujících se k funkčním složkám (kapitola C) jsou členěny na témata podle jednotlivých podkapitol C.1 až C.9. Výklad pojmu je proveden v souladu s textem publikace. U každého pojmu je odkaz na příslušnou kapitolu publikace, případně na právní předpis nebo jiný zdroj. Pojmy jsou vloženy do tématu, v němž jsou použity v publikaci.

Abecední seznam pojmů je provázán s příslušným pojmem formou křížového odkazu.

Téma: Vodní hospodářství

Abecední seznam pojmů:

citlivé oblasti
chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV)
minimální hladina podzemních vod
minimální zůstatkový průtok
obor vodních toků
obor vodovodů a kanalizací
odpadní vody
ochrana před povodněmi
ochrana vod
ochranná pásma vodních zdrojů
plán hlavních povodí České republiky (PHP ČR)
plánování v oblasti vod
povodně
povodňová opatření
povodňové riziko
území určená k řízeným rozlivům povodní
voda
vodní bilance
vodní dílo
vodní hospodářství
vodní tok
vodohospodářské úpravy
záplavová území
zranitelné oblasti
zvládání povodňových rizik

Principy a pravidla územního plánování

Kapitola E. POJMY

vodní hospodářství

– národohospodářské odvětví, které se dělí na dva obory – obor vodních toků a obor vodovodů a kanalizací.

PaP: C.9.1 Charakteristika (str. 2)

obor vodních toků

– správa, provoz a rozvoj hydrografické sítě, tj. sítě vodních toků včetně jejich úprav, dále pak objektů a útvarů na nich, zejména přehrad, jezů, vodních nádrží, stupňů a jiných vodních staveb souvisejících s využíváním povrchových vod, regulací jejich odtoku a ochrany před povodněmi. Patří sem též vytváření příznivých podmínek pro obecné užívání vod, (např. vodní rekreaci, sportovní rybářství), pro vodní dopravu a pro krajinnotvorné využívání vod. Někdy se též označuje jako vodní hospodářství krajiny.

PaP: C.9.1 Charakteristika (str. 2)

obor vodovodů a kanalizací

– zásobování pitnou vodou a odvádění a čištění odpadních vod. Slouží obyvatelstvu, průmyslu, službám a významně se podílí na zajištění hygienicky nezávadného prostředí a zdravých životních podmínek. Zahrnuje budování a provozování vodních zdrojů, úpraven vody, vodovodních distribučních sítí, kanalizačních sítí a čistíren odpadních vod. Tradičně je tento obor nazýván zdravotním inženýrstvím nebo zdravotně vodohospodářským inženýrstvím.

PaP: C.9.1 Charakteristika (str. 2)

voda

– sloučenina podmiňující vznik a zachování života. Je nenahraditelnou surovinou a složkou životního prostředí a čistým obnovitelným zdrojem energie. Množství a jakost nejsou stálé. Vývoj množství a jakosti může znemožňovat využití vody pro požadované účely nebo ovlivňovat stabilitu přírodního prostředí.

Kromě hospodářské funkce vody je nutné pohlížet na vodu jako na významný aspekt životního prostředí. Z pohledu územního plánování je voda významným krajinnotvorným a estetickým prvkem v přírodním prostředí a dále nenahraditelným architektonickým prvkem v intravilánu.

PaP: C.9.1 Charakteristika (str. 2)

ochrana vod

– komplexní činnost spočívající v ochraně množství a jakosti povrchových i podzemních vod, a to v souladu s požadavky českého práva i práva EU. Základním právním předpisem Evropského parlamentu a Rady ustavujícím rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky členských států je směrnice 2000/60/ES z 23. října 2000. Ochrana vod, jejich využívání a práva k nim upravuje na národní úrovni zákon o vodách (vodní zákon).

PaP: C.9.1 Charakteristika (str. 4)

Principy a pravidla územního plánování

Kapitola E. POJMY

plánování v oblasti vod

– soustavná koncepční činnost, kterou podle vodního zákona zajišťuje stát a která zavádí požadavky Rámcové směrnice 2000/60/ES vodní politiky. Smyslem Rámcové směrnice je zabránit dalšímu zhoršování stavu povrchových i podzemních vod a zlepšit stav vod a na vodu vázaných ekosystémů.

PaP: C.9.1 Charakteristika (str. 4)

plán hlavních povodí České republiky (PHP ČR)

– strategický dokument v oblasti vodního hospodářství, představuje dlouhodobou koncepci v oblasti vod. Je pořizován pro tři hlavní povodí – povodí Labe, povodí Moravy a povodí Odry. Úpravou vodního zákona byla stanovena nová struktura zpracování plánů povodí. Aktualizace plánů povodí bude probíhat ve třech úrovních: mezinárodní oblasti povodí (mezinárodní plány povodí), části mezinárodních oblastí povodí na území České republiky (národní plány povodí) a dílčí povodí. Území České republiky náleží do třech mezinárodních oblastí povodí, a to do mezinárodní oblasti povodí Labe, mezinárodní oblasti povodí Odry a mezinárodní oblasti povodí Dunaje.

Opatření přijatá v plánech pro zvládnutí povodňových rizik nesmí svým rozsahem a dopadem významně zvyšovat povodňová rizika po proudu či proti proudu vodního toku, pokud taková opatření nebyla koordinována a dohodnuta v rámci částí mezinárodních oblastí povodí na území České republiky nebo v rámci mezinárodních oblastí povodí.

Zdroj: zákon č. 254/2001 Sb., § 24, § 25

PaP: C.9.1 Charakteristika (str. 4)

povodně

– přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody. Povodně je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod. Povodeň může být způsobena přírodními jevy, zejména táním, dešťovými srážkami nebo chodem ledů (přirozená povodeň), nebo jinými vlivy, zejména poruchou vodního díla, která může vést až k jeho havárii (protržení) nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle (zvláštní povodeň).

Záplavová území v dosahu maximálních přírodních povodní jsou důležitá zejména při strategickém rozhodování o rozvoji území v okolí vodních toků. Největší historické povodně zanechaly v území stopy ve formě náplavů nivních půd. Mapy nivních půd tedy ukazují, v jakém rozsahu zemí mohou jeho rozvoj v budoucnosti ohrozit přirozené povodně. V územně plánovací dokumentaci by měly být hranice nivních půd jako důležitá informace pro potenciální zájemce o rozvoj území uvedeny.

Zdroj: zákon č. 254/2001 Sb., § 64

PaP: C.9.1 Charakteristika (str. 4) C.9.3.5 Ochrana před povodněmi (str. 21, 23)

Principy a pravidla územního plánování

Kapitola E. POJMY

ochrana před povodněmi

– činnosti a opatření k předcházení a zvládnutí povodňového rizika v ohroženém území. Zajišťuje se systematickou prevencí a operativními opatřeními.

V protipovodňové ochraně a prevenci lze uplatnit optimálně v efektivní součinnosti technická a přírodě blízká opatření.

Zdroj: zákon č. 254/2001 Sb., § 63

PaP: C.9.1 Charakteristika (str. 4), C.9.3.5 Ochrana před povodněmi (str. 21)

chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV)

– plochy morfologicky, geologicky a hydrologicky vhodné pro akumulaci povrchových vod pro snížení nepříznivých účinků povodní a sucha. Pozemky v těchto oblastech musí být využívány pouze takovým způsobem, který neohrozí proces akumulace vod.

Generel území chráněných pro akumulaci povrchových vod (též označován jako Generel LAPV) je zpracován v návaznosti na předchozí dlouhodobé územní hájení výhledových vodních nádrží. Generel jako podklad pro územní plánování zajistí využívání stanovených území tak, že nedojde k znemožnění nebo podstatnému ztížení možné realizace konkrétní vodní nádrže v budoucnu za předpokladu, že budou vyčerpány možnosti ostatních adaptačních opatření k zajištění vodohospodářských služeb a kdy dopady klimatické změny nebudou řešitelné jinými prostředky pro jejich neproveditelnost nebo pro jejich neúměrné náklady.

Zdroj: zákon č. 254/2001 Sb., § 28a

Generel území chráněných pro akumulaci povrchových vod a základní zásady využití těchto území, 2011

PaP: C.9.3.2 Ochrana vodních poměrů a vodních zdrojů, ochranná pásma (str. 14)

ochranná pásma vodních zdrojů

– stanovuje ve veřejném zájmu vodoprávní úřad pro podzemní a povrchové vody pro zásobování pitnou vodou s odběrem více než 10 000 m³ za rok a pro zdroje podzemní vody pro výrobu balené kojenecké vody nebo pramenité vody. V odůvodněných případech se stanovují ochranná pásma i pro zdroje s nižší kapacitou.

Ochranné pásmo I. stupně pro ochranu bezprostředního okolí vodního zdroje (jímacího nebo odběrného zařízení) stanovuje vodoprávní úřad jako souvislé území.

Ochranné pásmo II. stupně se stanoví vně ochranného pásma I. stupně; může být tvořeno jedním souvislým nebo více od sebe oddělenými územími v rámci hydrologického povodí nebo hydrogeologického rajonu.

Zdroj: zákon č. 254/2001 Sb., § 30

PaP: C.9.3.2 Ochrana vodních poměrů a vodních zdrojů, ochranná pásma (str. 15)

citlivé oblasti

– vodní útvary povrchových vod v území s potenciálním ohrožením kvality vody. Seznam citlivých oblastí je zveřejňován vládními nařízeními každé 4 roky. Pro citlivé oblasti a pro

Principy a pravidla územního plánování

Kapitola E. POJMY

vypouštění odpadních vod do povrchových vod ovlivňujících jakost vody v citlivých oblastech stanoví vláda nařízením ukazatele přípustného znečištění odpadních vod a jejich hodnoty.

Zdroj: zákon č. 254/2001 Sb., § 32

PaP: C.9.3.2 Ochrana vodních poměrů a vodních zdrojů, ochranná pásma (str. 15)

zranitelné oblasti

– území v sousedství zdrojů vody pro pitné účely v souvislosti s potenciálním ohrožením kvality vody. Seznam zranitelných oblastí je zveřejňován vládními nařízeními každé 4 roky.

Zdroj: zákon č. 254/2001 Sb., § 33

PaP: C.9.3.2 Ochrana vodních poměrů a vodních zdrojů, ochranná pásma (str. 15)

minimální zůstatkový průtok

– průtok povrchových vod, který ještě umožňuje obecné nakládání s povrchovými vodami a ekologické funkce vodního toku.

PaP: C.9.3.2 Ochrana vodních poměrů a vodních zdrojů, ochranná pásma (str. 16)

minimální hladina podzemních vod

– hladina, která ještě umožňuje udržitelné užívání vodních zdrojů a která zajistí dosažení dobrého ekologického stavu souvisejících útvarů povrchových vod a vyloučí poškození suchozemských ekosystémů.

PaP: C.9.3.2 Ochrana vodních poměrů a vodních zdrojů, ochranná pásma (str. 16)

odpadní vody

– vody použité v obytných, průmyslových, zemědělských, zdravotnických a jiných stavbách, zařízeních nebo dopravních prostředcích, pokud mají po použití změněnou jakost (složení nebo teplotu), jakož i jiné vody z těchto staveb, zařízení nebo dopravních prostředků odtékající, pokud mohou ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod. Odpadní vody jsou i průsakové vody z odkališť nebo ze skládek odpadu.

PaP: C.9.3.2 Ochrana vodních poměrů a vodních zdrojů, ochranná pásma (str. 16)

vodní tok

– povrchové vody tekoucí vlastním spádem v korytě trvale nebo po převažující část roku, a to včetně vod v nich uměle vzdutých. Jejich součástí jsou i vody ve slepých ramenech a v úsecích přechodně tekoucích přirozenými dutinami pod zemským povrchem nebo zakrytými úseky.

Zdroj: zákon č. 254/2001 Sb., § 43

PaP: C.9.3.3 Vodní toky a pozemky v okolí vodních toků (str. 19)

Principy a pravidla územního plánování

Kapitola E. POJMY

vodní dílo

– stavby, které slouží ke vzdouvání a zadržování vod, umělému usměrňování odtokového režimu povrchových vod, k ochraně a užívání vod, k nakládání s vodami, ochraně před škodlivými účinky vod, k úpravě vodních poměrů nebo k jiným účelům sledovaným vodním zákonem, a to zejména:

- a) přehrady, hráze, vodní nádrže, jezy a zdrže,
- b) stavby, jimiž se upravují, mění nebo zřizují koryta vodních toků,
- c) stavby vodovodních řadů a vodárenských objektů včetně úpraven vody, kanalizačních stok a kanalizačních objektů včetně čistíren odpadních vod, jakož i stavby k čištění odpadních vod před jejich vypouštěním do kanalizací,
- d) stavby na ochranu před povodněmi,
- e) stavby k vodohospodářským melioracím, zavlažování a odvodňování pozemků,
- f) stavby, které se k plavebním účelům zřizují v korytech vodních toků nebo na jejich březích,
- g) stavby k využití vodní energie a energetického potenciálu,
- h) stavby odkališť,
- i) stavby sloužící k pozorování stavu povrchových nebo podzemních vod,
- j) studny,
- k) stavby k hrazení bystřin a strží.

Vodními díly nejsou žumpy a vodovodní a kanalizační přípojky.

Zdroj: zákon č. 254/2001 Sb., § 55

PaP: C.9.3.4 Vodní díla (str. 20)

vodohospodářské úpravy

– zemní práce a změny terénu v přirozených korytech vodních toků a na pozemcích sousedících s nimi, kterými se mění přirozená koryta toků a které jsou nezbytné pro zajištění funkcí toků.

Zdroj: zákon č. 254/2001 Sb., § 55

PaP: C.9.3.4 Vodní díla (str. 20)

povodňové riziko

– kombinace pravděpodobnosti výskytu povodní a jejich možných nepříznivých účinků na lidské zdraví, životní prostředí, kulturní dědictví a hospodářskou činnost.

Zdroj: zákon č. 254/2001 Sb., § 64a

PaP: C.9.3.5 Ochrana před povodněmi (str. 21)

zvládání povodňových rizik

– zmírnění možných nepříznivých účinků povodní na lidské zdraví, životní prostředí, kulturní dědictví a hospodářskou činnost, a pokud se to považuje za vhodné, na opatření nestavební povahy nebo na snížení pravděpodobnosti zaplavení.

Předběžné vyhodnocení povodňových rizik je podkladem pro vymezení oblastí s významnými povodňovými riziky. Pro tato území se zpracují nebo aktualizují:

Principy a pravidla územního plánování

Kapitola E. POJMY

- *mapy povodňového nebezpečí* (vymezují území, která by mohla být zaplavena podle různých povodňových scénářů a s využitím stanovených záplavových území),
- *mapy povodňových rizik* (vyznačí se na nich potenciální nepříznivé následky povodní podle povodňových scénářů),
- *plány pro zvládnutí povodňových rizik* (zabývají se všemi aspekty zvládnutí povodňových rizik, soustřeďují se na prevenci, ochranu, připravenost, včetně povodňových předpovědí a systémů včasného varování, a zohledňují charakteristiky konkrétního povodí nebo dílčího povodí. Plány pro zvládnutí povodňových rizik mohou zahrnovat rovněž podporu udržitelného využívání území, zlepšení schopnosti půdy zadržovat vodu a kontrolované zaplavení určitých oblastí v případě výskytu povodně).

Zdroj: zákon č. 254/2001 Sb., § 64a

PaP: C.9.3.5 Ochrana před povodněmi (str. 21)

záplavová území

- administrativně určená území, která mohou být při výskytu přirozené povodně zaplavena vodou.

Zdroj: zákon č. 254/2001 Sb., § 66

PaP: C.9.3.5 Ochrana před povodněmi (str. 22)

území určená k řízeným rozlivům povodní

- pozemky nezbytné pro vzdouvání, popřípadě akumulaci povrchových vod veřejně prospěšnými stavbami na ochranu před povodněmi, k nimž bylo omezeno vlastnické právo dohodou nebo postupem podle § 55a vodního zákona.

Za omezení užívání pozemků a staveb náleží jejich vlastníkům náhrada. V případě potřeby může vodoprávní úřad podat ve veřejném zájmu návrh na vyvlastnění dotčených pozemků a staveb, případně může podat stavebnímu úřadu návrh na vydání opatření o stavební uzávěře.

Zdroj: zákon č. 254/2001 Sb., § 68

PaP: C.9.3.5 Ochrana před povodněmi (str. 22)

povodňová opatření

– jsou:

- přípravná opatření (např. stanovení záplavových území, povodňové plány, povodňové prohlídky),
- opatření prováděná při nebezpečí povodně a za povodně (např. varování při nebezpečí povodně, vyklizení záplavových území, povodňové zabezpečovací práce),
- opatření prováděná po povodni (např. evidenční práce, vyhodnocení povodňové situace a povodňových škod, obnova území po povodni).

Zdroj: zákon č. 254/2001 Sb., § 65

PaP: C.9.3.5 Ochrana před povodněmi (str. 23)

Principy a pravidla územního plánování

Kapitola E. POJMY

vodní bilance

– výstupy pro rozhodování vodoprávních úřadů a dalších orgánů státní správy, zejména pro stanovení množství vody využitelné k odběru nebo stanovení přípustného znečištění odpadních vod vypouštěných do vod povrchových nebo podzemních v konkrétní lokalitě, pro souhrnné hodnocení stavu povrchových a podzemních vod a podávání zpráv o jejich stavu, pro plánování v oblasti vod a pro další činnosti podle vodního zákona.

Pro účely územního plánování je důležitá zejména vodohospodářská bilance (druhou částí vodní bilance je hydrologická bilance). Vodohospodářská bilance hodnotí dopady lidské činnosti na povrchové a podzemní vody v uvažovaném místě a čase. Zabývá se jak množstvím povrchových a podzemních vod tak kvalitou povrchových a podzemních vod.

*Zdroj: vyhláška č. 431/2001 Sb., o obsahu vodní bilance, způsobu jejího sestavení a o údajích pro vodní bilanci
PaP: C.9.3.6 Vodní bilance (str. 24)*

